

Michał Gawlikowski

Palmyra

Informator Archeologiczny : badania 13, 295-296

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wającego samą łazienkę, wymagały ponownego oczyszczenia łazienki z nawianej tam wydmy piasku.

W wyniku badań ustalono, że łazienka była zaopatrywana w ciepłą wodę, grzaną na wspomnianym piecu, jak również dymem z niego poprzez trzy rury ceramiczne, wbudowane w ścianę wschodnią.

Zakończono prace wykopaliskowe w zachodniej części domu, kończąc tym samym odsłanianie domu A. W domach B i C sąsiadujących z domem A od zachodu i południa, przeprowadzono sondáže mające na celu stwierdzenie, czy w pomieszczeniach tych domów, położonych analogicznie do łazienki w domu A, znajdują się również malowidła ścienna.

W wyniku obydwu sondáže ustalono, że w wymienionych pomieszczeniach domów B i C nie ma żadnych malowideł ściennych. Materiałem archeologicznym uzyskanym w sezonie 1978/79 była głównie ceramika chrześcijańska okresu późnego.

Po zakończeniu kampanii w Muzeum Narodowym w Chartumie, dokonano partażu zabytków pochodzących z kilku ostatnich kampanii archeologicznych w Starej Dongoli. Strona polska otrzymała pewną ilość zabytków, pochodzących z okresu chrześcijańskiego, głównie ceramiki. Obecnie obiekty te znajdują się w Muzeum Narodowym w Warszawie.

SYRIA

PALMYRA

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej UW
w Kairze

Badania prowadził doc. dr hab. Michał Gawlikowski.
Finansowała Stacja AŚUW. 21 sezon badań. Obóz
Dioklecjana /III w. n. e. /

Prace koncentrowały się w północnej części dzielnicy zachodniej, zwanej Obozem Dioklecjana. Były kontynuacją prac zeszłorocznych, kiedy to odsłonięto zabudowę bloków koszarowych naprzeciw bramy do sanktuarium Allat. Samo sanktuarium było natomiast odkopane w ciągu kampanii lat poprzednich. Celem prac było zbadanie najbliższego otoczenia sanktuarium od strony północnej.

Badania objęły kolejny ocinek ulicy kolumnowej, która przecinała obóz z południa na północ, krzyżując się z główną ulicą dzielnicy i przechodząc przed bramą sanktuarium. Dalej ku północy ulica nie była jeszcze odsłonięta.

Odkopany sektor mierzy 27 m w kierunku - północ-południe i 17 m w kierunku poprzecznym. Obejmuje tym samym całą szerokość ulicy pomiędzy ścianami zabudowy po obu stronach. Pośrodku znajdują się dwa stylobaty, które wyznaczają przebieg nie zachowanych portyków, odległych jeden od drugiego o 5,70 m. Budynek leżące wzdłuż ulicy wznosiły się w odległości 3,30 m poza linią stylobatów. Zarówno fundamenty kolumnad jak i frontowe ściany budynków zachowane są tylko częściowo, toteż nie da się jeszcze określić, czy zabudowa miała charakter koszarowy.

Jeszcze w starożytności ulica podlegała znacznym przeróbkom. Między innymi wzniesiono w portyku zachodnim solidną budowlę, która wystaje aż na środek jezdni, przekraczając linię stylobatu który został na tym miejscu zdemontowany. Jest to jednoizbowy budynek o wymiarach 7 m na 4,40 m. Zachowała się podłoga z zaprawy wapiennej oraz częściowo tynk na ścianach.

Również po demontażu stylobatów położono w poprzek ulicy przewody kanalizacyjne, w postaci dwóch leżących jedna ponad drugą rur terakotowych. Obie zostały zainstalowane jeszcze w epoce bizantyjskiej.

W okresie muzułmańskim teren ulicy został wykorzystany dla budowy domów mieszkalnych. Konstrukcja ich jest niestaranna, kształty nieregularne. Budynki te są całkiem podobne i zapewne współczesne analogicznym domostwom odsłoniętym w czasie pierwszych sezonów wykopaliskowych na głównej ulicy Obozu. Odsłonięte fragmenty zachowane są bardzo słabo, można jednak stwierdzić, że na badanym odcinku domy grupowały się z obu stron ulicy, sprowadzonej teraz do 2,5 m szerokości. Ku tej krętej i wąskiej uliczce zwracają się pozbawione otworów wejściowych ściany późnej zabudowy. Podobna degradacja antycznego systemu urbanistycznego zaświadczona jest w pierwszych wiekach panowania arabskiego w wielu miastach Syrii.

Już poza głównym sektorem badaliśmy izolowaną budowlę w północno-zachodniej części obozu, na obszarze, który wedle wszelkiego prawdopodobieństwa poza tym nigdy nie był zabudowany. Jest to mury z kamienia rezerwuar będący ujściem źródła, które wytryskało w tym miejscu ze stoku wzgórza. Mury otaczają kwadratową przestrzeń o boku 3,90 m i zachowane są do 4 m wysokości. Naprzeciw okrągłego otworu, którym przenikała woda znajduje się kanał odpływowy, prowadzący ku wschodowi.

Porównanie poziomów użytkowych dowodzi ponad wszelką wątpliwość, że ujście źródła jest starsze od biegnącego obok akweduktu z epoki Dioklecjana. Jest zatem współczesne sanktuarium Allat, które również znajduje się nieopodal. Odnaleziona w wypełnisku ceramika na całej jego wysokości pochodzi z epoki ajubidzkiej bądź początków mameluckiej /ca XIII w./, co dowodzi że do tych późnych czasów źródło było wykorzystywane, a konstrukcja antyczna zachowana była w dobrym stanie. Źródło miało niewątpliwie związek z uprawnymi tarasami, które są do dziś widoczne w północnej części obozu, tam gdzie nie ma śladów monumentalnej zabudowy.

WŁOCHY

CAPACCIO VECCHIA
Prowincja Salerno
Stanowisko "Sagrato"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Universita di Salerno
Istituto di Filologia
e Storia Medievale

Badania pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława
Tabaczyńskiego prowadzili: prof. Paolo Peduto,